

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Suomen Kansanopistoyhdistys kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä. Kansanopistoyhdistys pitää esityksen tavoitteita pääosin oikeansuuntaisina. Kansanopistoista viisi järjestää lukiokoulutusta. Niiden erityispiirteenä on yhteisöllisyys ja opiskelijan vahvuuksien esille nostaminen. Kansanopistolukiot ovat pieniä ja niissä kyetään huomioimaan ohjaamaan yksilöllisesti ja opiskelemaan pienryhmissä. Kansanopistojen järjestämään lukiokoulutukseen hakeutuvat tarvitsevat usein vahvistusta oppimistaidoissa.

Esityksen oikeansuuntaiset tavoitteet eivät kuitenkaan konkretisoidu säädösesityksissä. Pienten lukioiden rahoituksen uudistaminen ja siten saavutettavuuden tukeminen ei ulotu yksityisoikeudellisiin pieniin lukiokoulutuksen järjestäjiin. Lisäksi esityksessä ei ehdoteta muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) 23b §, jonka mukaisesti yksikköhinnasta vähennetään sitä laskettaessa 996,13 euroa. Tämän aiemmin tehdyn säädösmuutoksen rahoitusta vähentävä vaikutus on merkittävä.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Esityksessä oppimisen tukea koskevaa lukiolain 28 §:ää muutettaisiin säätämällä lukio-opiskelijoiden oikeudesta tukiopetukseen. Lisäksi muutettaisiin erityisopetusta koskevia säännöksiä. Esitetyt oppimisen

tuen ja erityisopetuksen määrittelyt vastaisivat pääosin ammatillisen koulutuksen oppimisen

tueksi esitettäviä säännöksiä. Pyrkimyksenä on yhdenmukaistaa toisen asteen oppimisen tukea ja laajemmin oppimisen tuen määrittelyä koko koulutusjärjestelmässä. Kansanopistoyhdistys pitää oppimisen tukeen liittyviä esityksen tavoitteita hyvinä. Kansanopistoyhdistys katsoo kuitenkin, että eri koulutuspolun vaiheissa ja koulutusmuodoissa tarvitaan erilaisia ratkaisuja oppijoiden

tukemisessa. Näin ollen Kansanopistoyhdistys ei pidä oppimisen tuen yhdenmukaistamista erityisen tarpeellisenä. Yhdistys katsoo, että lukiolaki mahdollistaa jo nykyisellään esitetyn uudistuksen tavoitteiden mukaisen oppijoiden tuen. Jo nykyiselläänkin lukiolakiin perustuen jokaisella opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen ja muuhun oppimisen tukeen. Kansanopistoyhdistys katsoo myös, että esityksessä ehdotettu hallintopäätösmenettely lisää oppilaitosten hallinnollista työtä tilanteessa, jossa toimitaan jo ennestäänkin pienillä hallinnollisilla resursseilla. Hallintopäätösmenttely saattaa jäykistää myös oppimisen tuen tarjoamista ja heikentää tarjottavien tukitoimien oikea-aikaisuutta. Kansanopistoyhdistys esittää, että ehdotus hallintopäätösmenttelystä poistetaan esityksestä.

Säädösesityksessä viitataan perusopetuslakiin, johon niin ikään valmistellaan oppimisen tukea koskevia muutoksia. Kansanopistoyhdistys katsoo, että tässä vaiheessa ei ole erityistä tarvetta muuttaa lukiolakia, vaan valmistelutyössä kannattaisi odottaa perusopetusta koskevien esitysten valmistelua.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Esityksessä ehdotetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että lukion rahoitukseen kuuluva pienten lukioiden korotus uudistettaisiin tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Kansanopistoyhdistys pitää tavoitetta parantaa lukiokoulutuksen saavutettavuutta ja oppijoiden sivistyksellisiä oikeuksia hyvin kannatettavina. Käytännössä esityksessä ehdotettu korotus kohdentuisi edelleen pääsääntöisesti kuntien ja kuntayhtymien lukiokoulutuksen rahoitukseen sellaisilla alueilla, joissa opiskelijamäärät ovat erityisen pieniä. Lukiokoulutuksen säilyttäminen alueilla on tärkeää ja myös yksityisoikeudellisten järjestäjien tulisi olla korotuksen piirissä. Saavutettavuuden tarkastelu rajoittuu esityksessä vain alueelliseen saavutettavuuteen. Kansanopistolukiot tavoittavat lukiokoulutuksen piiriin sellaisia oppijoita, joilla on vaikeuksia sijoittua muihin oppilaitoksiin. Näitä oppijoita ovat esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset, oppimisvaikeuksia kokevat, koulukiusatut tai erilaisista mielenterveysongelmista kärsivät. Kansanopistoissa voidaan tukea yksilöllisesti erilaisia oppijoita. Kansanopistoyhdistys katsoo, että nyt esityksessä ehdotettavat muutokset eivät lisää koulutuksen sosiaalista saavutettavuutta eivätkä siten laaja-alaisesti paranna sivistyksellisiä oikeuksia. Tilanteessa, jossa Suomen koulutustaso on laskusuuntainen, olisi erityisen tärkeää panostaa siihen, että erilaisissa elämäntilanteissa, myös aikuisiällä, voi opiskella lukiokoulutuksessa ja edetä korkeakouluopintoihin sen jälkeen.

Kansanopistoyhdistys haluaa kiinnittää valmistelijoiden huomion siihen, että esityksessä ei ehdoteta muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) 23b §, jonka mukaisesti yksikköhinnasta vähennetään sitä laskettaessa 996,13 euroa. Tämän aiemmin tehdyn säädösmuutoksen rahoitusta vähentävä vaikutus on merkittävä.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

-

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Taito- ja taideaineiden sisällyttäminen ylioppilastutkintoon on sinällään kannatettavaa. Kansanopistojen järjestämässä lukiokoulutuksessa noudatetaan aikuisten lukiokoulutuksen oppimäärää, mihin taito- ja taideaineet eivät sisälly. Esityksen perusteella myös aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaperusteiden mukaisesti koulutusta suorittavilla olisi oikeus osallistua taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeeseen. Esityksessä todetaan, että taito- ja taideaineiden kokeen uudistus ei lisää opetusvelvoitteita koulutuksen järjestäjälle. Kansanopistoyhdistys katsoo, että esityksestä jää epäselväksi joudutaanko sen perusteella aikuisten lukiokoulutuksen valtakunnallisia perusteita muuttamaan ja onko aikuisten oppimäärän mukaisesti lukiokoulutusta järjestävien kuitenkin tarjottava ko. opintoja.

Velvollisuus järjestää taito- ja taideaineiden koe lisää koulutuksen järjestäjien kustannuksia erityisesti tilanteessa, jossa ko. opetusta ei ole oppilaitoksessa.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Pantsar Tytti
Suomen Kansanopistoyhdistys-Finlands Folkhögskolförening ry